

ABTN - NPR 2014
19 december 2017

Stichting Algemeen Pensioenfonds - ARUBA 2017

Seroe Blanco 4, Oranjestad Aruba | (297) 525.27.32 | www.apfaruba.org

INHOUD

1. INLEIDING.....	2
2. MISSIE, AMBITIE EN STRATEGIE.....	3
2.1 MISSIE EN AMBITIE	3
2.2 STRATEGISCHE DOELEN	3
3. GOVERNANCE	4
3.1 ORGANISATIESTRUCTUUR PENSIOENFONDS.....	4
3.2 RISICOMANAGEMENT RAAMWERK	10
3.3 INTEGERE BEDRIJFSVOERING.....	11
3.4 INTERNAL AUDIT	12
3.5 KLACHTEN- EN GESCHILLEN.....	13
3.6 RAPPORTAGES	13
3.7 INFORMATIEVERSTREKKING EN COMMUNICATIE	14
4. PENSIOENREGLEMENT.....	15
4.1 AANGESLOTEN WERKGEVERS EN DEELNEMERSCHAP	15
4.2 DE INHOUD VAN HET PENSIOENREGLEMENT NPR 2014	16
5. HERVERZEKERING.....	20
6. VOORZIENINGEN, RESERVES, WEERSTANDSVERMOGEN EN DEKKINGSGRAAD.....	21
6.1 VOORZIENING PENSIOENVERPLICHTINGEN (VPV)	21
6.2 OVERIGE VOORZIENINGEN	22
6.3 WEERSTANDSVERMOGEN	22
6.4 RESERVES	24
6.5 DEKKINGSGRAAD	24
7. BELEGGINGSBELEID.....	26
7.1 BELEGGINGSDOELSTELLING EN RISICHOUDING	26
7.2 SAMENSTELLING BELEGGINGSPORTEFEUILLE.....	27
7.3 ORGANISATIE VAN HET VERMOGENSBEHEER	30
7.4 MONITORING & RAPPORTAGE	31
8. PREMIEBELEID	34
8.1 PREMIE	34
8.2 DEELNEMERSBIJDRAGE.....	35
8.3 BIJDRAGE WERKGEVER	35
9. INDEXATIEBELEID	36
10. KORTINGSBELEID.....	38
11. LOPEND HERSTELPLAN IN VERBAND MET RESERVETEKORT PER 1 JANUARI 2014.....	40
11.1 EVALUATIE LOPEND HERSTELPLAN	40
11.2 EINDE HERSTELPLAN	41
11.3 MINIMALE RESTERENDE HERSTELTERMIJN VAN VIJF JAREN NA 1 JANUARI 2024.....	41

1. Inleiding

Stichting Algemeen Pensioenfonds Aruba (het pensioenfonds of APFA) is een zelfstandige pensioenuitvoerder die de collectieve pensioenregeling verzorgt voor werknemers van de overheid, aan de overheid gelieerde instellingen en gesubsidieerde stichtingen .

De pensioenregeling is op 28 mei 2014 door middel van een Bilateraal Akkoord overeengekomen tussen het Land Aruba en een groot aantal betrokken vakbonden. Met de “Landsverordening houdende bijzondere voorzieningen ten aanzien van de pensioenregelingen voor ambtenaren, gewezen ambtenaren en daarmee gelijkgestelden, alsmede houdende afwikkeling van een aantal sociale verzekeringsschulden” van 27 november 2014 heeft de pensioenregeling een wettelijke basis gekregen. De pensioenregeling is vastgelegd in het pensioenreglement NPR 2014 (NPR 2014). Afspraken over de uitvoering van de pensioenregeling zijn vastgelegd in financieringsovereenkomsten tussen werkgevers (het Land Aruba en overige werkgevers) en APFA.

Het pensioenfonds heeft de op grond van het NPR 2014 op haar rustende verplichtingen niet herverzekerd. Zoals voorgeschreven in artikel 10 lid 1 van de Landsverordening Ondernemingspensioenfonds werkt APFA daarom wat betreft het te voeren beleid volgens een actuariële en bedrijfstechnische nota (abtn). Daarin wordt een motivering gegeven van de financiële opzet en actuariële grondslagen van het NPR 2014.

Deze abtn beschrijft de organisatiestructuur van APFA en het beleid dat APFA voert met betrekking tot het pensioenreglement NPR 2014 en de financieringsovereenkomsten met de werkgevers die op NPR 2014 betrekking hebben.

2. Missie, Ambitie en Strategie

2.1 Missie en ambitie

APFA's missie is om *“een goed, betaalbaar en duurzaam pensioen te waarborgen voor onze deelnemers”*. APFA streeft ernaar om de reële waarde van de pensioenen en dus de koopkracht van de gepensioneerden zo veel mogelijk te behouden door de pensioenen te indexeren. Onze ambitie om te indexeren is voorwaardelijk; indexering kan alleen plaatsvinden als de financiële positie van het fonds dit toelaat.

2.2 Strategische Doelen

APFA heeft haar strategische doelen gedefinieerd die de leidraad zijn voor het bereiken van haar ambitie. Deze strategische doelen zijn vastgelegd in een strategisch plan en worden jaarlijks geëvalueerd. Ieder jaar worden de prioriteiten van het fonds bijgesteld en vastgelegd in een jaarplan. Deze prioriteiten vertalen zich in de mate van inzet van aandacht, tijd en middelen op de diverse gebieden.

Samenvattend heeft APFA zich de volgende strategische doelen gesteld:

1. *Voldoende beleggingsrendement binnen het risicobudget:*
Ons doel is het bereiken en behouden van een toereikende financiële positie o.a. door het optimaliseren van het netto-beleggingsrendement binnen het risicobudget;
2. *Het vergroten van ons deelnemersbestand:*
Ons doel is om het deelnemersbestand uit te breiden en te verjongen om de continuïteit van het fonds en beheersbaarheid van de uitvoeringskosten te waarborgen;
3. *Excellente service aan onze klanten:*
Ons doel is om als professionele pensioenuitvoerder de pensioenregelingen op gedegen wijze uit te voeren, goede service te bieden en transparant te zijn naar alle belanghebbenden;
4. *Het functioneren als onafhankelijke pensioenuitvoerder voor andere pensioenfondsen:*
Ons doel is om door onze diensten aan te bieden aan andere lokale pensioenfondsen schaalvoordelen en lagere uitvoeringskosten te realiseren. Bovendien wensen wij op deze wijze bij te dragen aan de professionalisering en standaardisatie van de pensioensector op Aruba.
5. *Een sterke positionering van de organisatie:*
Ons doel is om ons positioneren als “APFA voor en van haar klanten” middels een klantgerichte benadering en externe focus, ondersteund door een professionele uitvoeringsorganisatie.

3. Governance

Het pensioenfonds administreert de opgebouwde pensioenaanspraken, betaalt pensioenen uit en belegt en beheert het pensioenvermogen van veel Arubaanse werknemers, pensioengerechtigden en hun nabestaanden. Om tot een goede uitvoering van haar taken te komen is het belangrijk dat APFA professioneel is georganiseerd en zorgt dat binnen de organisatie gekwalificeerde en integere mensen werken. APFA moet daar zelf voor zorgen en zich daarbij houden aan regels.

Belangrijk zijn de Landsverordening ondernemingspensioenfondsen (Lop), de “Pension Fund Governance” richtlijnen en de Richtlijn Integere Bedrijfsvoering van de Centrale Bank van Aruba (CBA). De Arubaanse regelgeving is in lijn met internationale standaarden zoals de “OECD Guidelines for pension fund governance”. De organisatie van APFA voldoet aan al deze regels. De CBA houdt toezicht op naleving van de regels door alle Arubaanse pensioenfondsen.

De organisatiestructuur van APFA is beschreven in de statuten van APFA en de volgende reglementen:

- Reglement Raad van Toezicht
- Directiereglement
- Reglement Audit- en Risk Management Commissie
- Reglement Beleggingscommissie
- Reglement Belonings- en Wervingscommissie
- Reglement Commissie van Beroep

APFA vindt transparantie van haar organisatiestructuur erg belangrijk. Daarom zijn al deze documenten op de website van APFA terug te vinden.

3.1 Organisatiestructuur pensioenfonds

Het pensioenfonds wordt bestuurd door een directie, bestaande uit minimaal twee en hoogstens drie leden. De Raad van Toezicht houdt toezicht op het beleid en beheer uitgevoerd door de directie. De Raad van Toezicht wordt ondersteund door diverse commissies en de Directie wordt ondersteund door een pensioenfondsorganisatie.

3.1.1 Taken en verantwoordelijkheden

Directie

Het statutaire bestuur van APFA wordt gevoerd door de directie. De taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de directie zijn vastgelegd in de statuten en in een directiereglement. De directie bestaat uit onafhankelijke professionals. Onafhankelijk betekent dat de directieleden geen directe vertegenwoordigers van de belanghebbenden zijn. Ook betekent onafhankelijkheid dat de directie bij het vervullen van haar taak evenwichtig moet optreden: de directie moet er voor zorgen dat APFA handelt ten behoeve van alle belanghebbenden. De directie is daarnaast verantwoordelijk voor een integrale bedrijfsvoering.

De directie is verantwoordelijk voor de dagelijkse leiding van het pensioenfonds, het optimaliseren van werkprocessen, de managementrapportage en het voorbereiden c.q. uitvoeren van het beleid van het fonds. In dat kader legt de directie verantwoording af aan de Raad van Toezicht over haar werk.

APFA wordt in en buiten rechte vertegenwoordigd door de directie. De directie kan na voorafgaande goedkeuring van de Raad van Toezicht, schriftelijke volmacht van vertegenwoordiging geven aan werknemers en aan derden. De directie wordt bijgestaan door de pensioenfondsorganisatie en door externe adviseurs.

Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht houdt conform haar statutaire voorgeschreven taken toezicht op het beleid en het beheer van het pensioenfonds door de directie en op de algemene gang van zaken in het pensioenfonds en geeft adviezen met betrekking tot de werkzaamheden van APFA aan de directie. De Raad van Toezicht beoordeelt, met inachtneming van hetgeen is vastgelegd in artikel 16 lid 3 onder d. van de statuten, het beleid dat de directie heeft voorbereid en keurt deze goed. De Raad van Toezicht heeft toegang tot alle informatie en documenten van APFA.

Onderdeel van de taken van de Raad van Toezicht zijn verder:

- het benoemen, ontslaan en beoordelen van de directeuren;
- de toetsing van voorgedragen kandidaten voor de Raad van Toezicht aan de hand van de vastgestelde profielschets;
- het besluit nemen tot wijziging van de statuten en tot ontbinding van APFA;
- het vaststellen van de jaarrekening na overlegging van de toelichting en het jaarverslag;
- het vaststellen, het wijzigen of het intrekken van een arbeidvoorwaardenreglement voor de directeuren en een in overleg met de directie opgesteld directiereglement.

Voor een gedetailleerde beschrijving van de individuele en collectieve verantwoordelijkheden, taken en bevoegdheden van de Raad van Toezicht wordt naar het Reglement Raad van Toezicht verwezen.

De samenstelling van de Raad van Toezicht dient te voldoen aan de criteria zoals vastgelegd in de statuten¹ van het pensioenfonds: De Raad van Toezicht bestaat uit vijf Raadsleden, waaronder één onafhankelijk voorzitter, één Raadslid benoemd door het Land Aruba, één Raadslid benoemd door de overige Werkgevers en twee Raadsleden benoemd door de Vakbonden.

Bij de uitvoering van haar taken wordt de Raad van Toezicht onder meer bijgestaan door de Audit –en Risk Management Commissie, de Beleggingscommissie, de Belonings- en Wervingscommissie en de Commissie van Beroep.

De commissies hebben vooral een adviserende rol. Commissies spelen een belangrijke rol bij de voorbereiding van besluiten van de Raad van Toezicht en bij de toezichthoudende rol van de Raad van Toezicht. Iedere commissie heeft daarin een specifieke taak. Daarmee wordt in de samenstelling van de commissies uiteraard rekening gehouden. De taken en bevoegdheden van iedere commissie zijn in een specifiek reglement vastgelegd. Deze reglementen staan allemaal op de website van APFA. Zo kunnen belanghebbenden een beeld krijgen over het werk en het belang van iedere commissie.

De Raad van Toezicht legt in het jaarverslag verantwoording af ten behoeve van de belanghebbenden over haar werk in het betreffende jaar.

Audit –en Risk Management Commissie

De Audit – en Risk Management Commissie bestaat uit drie leden die door de Raad van Toezicht worden aangewezen. Tenminste één lid is ook Raadslid. De leden worden door de Raad van Toezicht in principe benoemd voor een periode van vier jaar, tenzij anders wordt bepaald door de Raad van Toezicht. De Audit –en Risk Management Commissie heeft een toezichthoudende functie².

De commissie beoordeelt op onder meer:

- de werking van de interne risicobeheersing- en controlesystemen;
- de naleving van de relevante wet- en regelgeving en gedragscodes;
- het functioneren van de ICT;

---

¹ Statuten voor Stichting Algemeen Pensioenfonds Aruba, goedgekeurd door de Raad van Toezicht op 20 augustus 2014 en notarieel vastgesteld op 10 november 2014

² Voor een volledige beschrijving van de verantwoordelijkheden van de Audit –en Risk Management Commissie wordt verwezen naar het Reglement Audit –en Risk Management Commissie, d.d. 15 juli 2014

- de financiële informatieverschaffing en het functioneren van de interne financiële verslaglegging;
- de effectieve opvolging van aanbevelingen van de toezichthouder (CBA), de externe accountant en de externe actuaris, de internal auditor en de compliance officer;
- de informatieverschaffing door APFA aan belanghebbenden;
- het risicomanagement door APFA.

Verder heeft de Audit- en Risk Management Commissie de volgende taken:

- toezicht op de relatie met de externe accountant en certificerende actuaris;
- advisering aan de Raad van Toezicht inzake de benoeming van de externe accountant en externe actuaris;
- taken toebedeeld in het kader van het integriteitsbeleid waaronder toezicht op de opvolging en onderzoek van mogelijke fraude en onderzoek van mogelijke incidenten en rapportage daarover aan de Raad van Toezicht.

Beleggingscommissie

De Beleggingscommissie bestaat uit drie leden, van wie minimaal één lid ook Raadslid is. De leden worden door de Raad van Toezicht in principe benoemd voor een periode van vier jaar, tenzij anders wordt bepaald door de Raad van Toezicht.

De taak van de Beleggingscommissie is vooral het adviseren van de Raad van Toezicht en de ondersteuning van de besluitvorming van de Raad op het gebied van het beleggingsbeleid. Ook toetst de Beleggingscommissie of het beleggingsplan goed wordt uitgevoerd en doet daarover ieder kwartaal verslag aan de Raad van Toezicht.

De Beleggingscommissie heeft als doel het leveren van een bijdrage aan de kwaliteit en de objectiviteit van het beleggingsbeleid, het risicobeheer alsmede het toezicht op een juiste uitvoering van het beleggingsbeleid³.

Belonings- en Wervingscommissie

De Belonings- en Wervingscommissie bestaat uit drie leden van de Raad van Toezicht. Eén lid is vertegenwoordiger van de vakbonden, en één lid is vertegenwoordiger van de Werkgevers. Het derde lid is de onafhankelijke voorzitter van de Raad van Toezicht. De Belonings- en Wervingscommissie heeft de volgende taken in de voorbereiding van de besluitvorming door de Raad van Toezicht⁴:

- het uitvoeren van het selectieproces van de directeuren;
- het adviseren over de functieprofielen van de directeuren;
- het doen van een voorstel inzake bezoldiging bij aanstelling van directeuren;

---

³ Voor een volledige beschrijving van de werkzaamheden wordt verwezen naar het Reglement Beleggingscommissie, d.d. 15 juli 2014

⁴ Voor een volledige beschrijving van de verantwoordelijkheden van de Belonings- en Wervingscommissie wordt verwezen naar het Reglement Belonings- en Wervingscommissie, d.d. 15 juli 2014

- het jaarlijks vaststellen van de prestatiecriteria voor directeuren en de beoordeling van de realisatie hiervan; in dit kader voert de commissie evaluatie- en functioneringsgesprekken met de directie en geeft op basis daarvan advies aan de Raad;
- het opmaken van het remuneratierapport.

Commissie van Beroep

De Commissie van Beroep bestaat uit minimaal drie en maximaal vijf leden. De leden van de Commissie van Beroep worden benoemd door de Raad van Toezicht voor een periode van vier jaar, tenzij anders wordt bepaald door de Raad van Toezicht. De leden zijn voor hun rol geschikte deskundigen. De benoeming vindt plaats op basis van een profielschets, die deskundigheidseisen en vereiste competenties bevat.

De Commissie van Beroep heeft de taak⁵ de Raad van Toezicht te adviseren over het bezwaar van een belanghebbende tegen een besluit dat is genomen op basis van de statuten en reglementen van APFA en dat niet van algemene strekking is. Het betreft geschillen tussen een werkgever, een (gewezen) deelnemer, hun rechtverkrijgende of een andere belanghebbende enerzijds en APFA anderzijds.

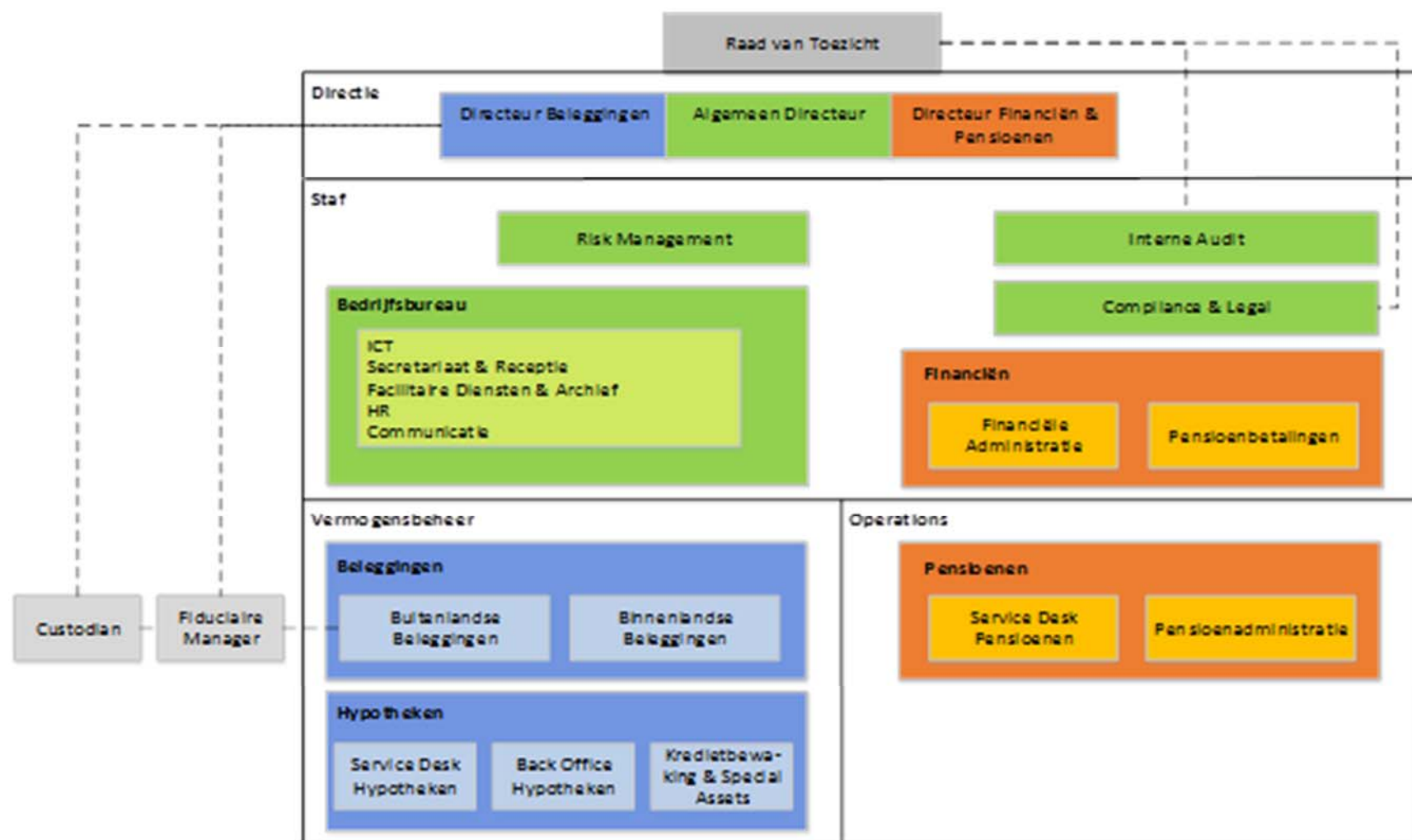
Pensioenfondsorganisatie

Als pensioenuitvoerder baseert APFA zich op de afspraken die worden gemaakt tussen werkgevers en deelnemers (vertegenwoordigd door de vakbonden). APFA heeft een ondersteunende en adviserende rol hierbij. De afspraken die worden gemaakt, werkt APFA uit in een pensioenreglement en bijbehorende financieringsovereenkomst.

De organisatiestructuur staat op de volgende pagina schematisch weergegeven.

---

⁵ Voor een volledige beschrijving van het proces wordt verwezen naar het Reglement Commissie van Beroep, d.d. 28 juni 2017

Externe dienstverleners

De directie wordt terzijde gestaan door een adviserend actuaris (Willis Towers Watson). De adviserend actuaris adviseert op het gebied van onder andere de actuariële grondslagen die ten grondslag liggen aan de voorzieningen en het premiebeleid, financieringsaspecten in brede zin (zoals effecten van wijzigingen in de pensioenregeling, de risicohouding en het pensioenbeleid), en het herstelplan. Wanneer dat nodig is betreft de adviserend actuaris de expertise van gespecialiseerde collega's op het gebied van pensioenrecht, pension fund governance en pensioenbeheer.

De financiële status van het pensioenfonds wordt jaarlijks gecontroleerd door een externe registeraccountant en een actuaris AG. De registeraccountant en actuaris AG worden in principe voor een periode van 3 jaar benoemd door de Raad van Toezicht.

Het vermogensbeheer voor de buitenlandse beleggingen is uitbesteed aan een fiduciaire manager (Russell Investments). Verder worden de buitenlandse beleggingen bij een onafhankelijke bewaarnemer (State Street Bank and Trust Company) bewaard en geadministreerd. De bewaarnemer verzorgt ook diverse performance en compliance rapportages. De directie wordt ondersteund door een onafhankelijke beleggingsadviseur (Willis Towers Watson) voor wat betreft ALM-studies.

3.1.2 Deskundigheid Raad van Toezicht en Directie

Er is een geschiktheidsbeleid opgesteld dat de vereiste deskundigheid van de leden van de Raad van Toezicht en de directieleden beschrijft, alsmede de competenties die de directie- en raadsleden dienen te beschikken. In het beleid ligt vast op welke wijze APFA invulling geeft aan de ontwikkeling van deskundigheid en competenties van de leden van de Raad van Toezicht en de directie en hoe de directie en de Raad van Toezicht het collectieve functioneren en dat van zijn individuele leden periodiek evalueert.

Alle leden van de directie en de Raad van Toezicht dienen permanent te voldoen aan de geschiktheidseisen (deskundigheid en competenties) van de Centrale Bank van Aruba.

3.2 Risicomanagement raamwerk

APFA beheerst de financiële en niet-financiële risico's op basis van het Integrale Risk Management Framework (RMF)⁶, waarin een gestructureerd intern risicobeheersings- en controlesysteem is vastgelegd. De Officer Risk Management is verantwoordelijk voor de evaluatie van de effectiviteit van de uitgevoerde risicobeheersing in de organisatie. Hij

---

⁶ Zie risicomanagement framework d.d. 15 juli 2014

ondersteunt de Directie bij de beleidsvorming op het gebied van risicomanagement en het bewaken hiervan. Risicomanagement is echter niet alleen de verantwoordelijkheid van de Officer Risk Management, maar ingebed in de gehele organisatie van APFA. De gehele organisatie is onderdeel van het risicomanagementproces. Het beleid is erop gericht het beheersen van risico's optimaal te integreren in de dagelijkse processen. Het betreft hier zowel de eigen processen als de processen die zijn uitbesteed aan externe partijen. Daartoe hanteert APFA het zogeheten '3 lines of defense' model.

1st line of defense Management en directie. De directie is verantwoordelijk voor de inrichting en goede werking van het interne risicobeheersings- en controlesysteem. Het management is voornamelijk verantwoordelijk voor de uitvoering en bewaking van de effectiviteit van de risicobeheersingsmaatregelen.

2nd line of defense Risicomanagement- en compliance functie. Deze wordt actief betrokken bij het uitvoeren van specifieke risicobeheersmaatregelen, waaronder het vormen van risicobeleid, het nemen van risicomaatregelen en het beoordelen van de effectiviteit van de risicobeheersmaatregelen.

3rd line of defense Onafhankelijke "internal audit" functie.

In 2016 heeft APFA het bestaand beleid met betrekking tot de financiële risico's gereviseerd en uitgebreid. Voor het bewaken van de financiële risico's maakt APFA gebruik van een uitgebreide risicorapportage. Daarnaast worden er periodiek trainingen en workshops gehouden voor de directie en managers.

In 2017 is verder de nadruk gelegd op inventarisatie van de juridische en integriteitsrisico's. In de eerste helft van 2018 worden de niet-financiële risico's gereviseerd en uitgewerkt in beleid.

3.3 Integere bedrijfsvoering

APFA streeft ernaar om een integer functionerende instelling te zijn en te blijven ten behoeve van alle betrokkenen en hecht nadrukkelijk belang aan een gestructureerde inbedding van de compliance functie. Deze compliance functie beoogt de integriteit van de Raad van Toezicht, de directie, het management, de medewerkers van APFA en de verbonden partijen enerzijds en de organisatie van APFA anderzijds. Bovendien ziet de compliance functie toe op de naleving van de interne regels en wet- en regelgeving. De basis voor de inhoud van de compliance functie en de taken en verantwoordelijkheden van de Compliance Officer bij APFA is vastgelegd in het Compliance Charter⁷.

---

⁷ Compliance Charter d.d. 13 juni 2017

Het door APFA gevoerde beleid met betrekking tot de integere bedrijfsvoering is vastgelegd in de volgende beleidsstukken:

- Integriteitsbeleid⁸;
- Risicobeleid voor cliëntenonderzoek ingevolge de Landsverordening voorkoming en bestrijding witwassen en terrorismefinanciering (LWTF) en aanverwante regelgeving⁹.

Het integriteitsbeleid bevat de uitgeschreven principes, taken en verantwoordelijkheden inzake integriteit binnen APFA en is gericht op het tegengaan van belangenverstremgeling, het tegengaan van strafbare feiten of wetsovertredingen door het pensioenfonds of haar medewerkers, het voorkomen van het aangaan van relaties met partijen die het vertrouwen in het pensioenfonds kunnen schaden en het tegengaan van andere handelingen door het pensioenfonds of haar werknemers die het vertrouwen in het pensioenfonds kunnen schaden.

Het integriteitsbeleid bestaat uit de volgende onderdelen:

- Gedragscode;
- Beleid met betrekking tot cliëntenonderzoek;
- Prudent Person beleid;
- Uitbestedingsbeleid; en
- Fraudeprotocol.

Bovendien is in het integriteitsbeleid een incidentenprocedure omschreven (inclusief de klokkenluidersregeling) en een procedure met betrekking tot integriteitsgevoelige functies.

Het Risicobeleid voor cliëntenonderzoek ingevolge de LWTF en aanverwante regelgeving omschrijft cliëntenonderzoek dat APFA uitvoert alvorens zij een zakelijke relatie aangaat met een nieuwe cliënt dan wel een transactie verricht voor een cliënt. Het betreft hier cliënten met betrekking tot de hypothecaire leningen, onderhandse leningen en participaties/private equity.

3.4 Internal Audit

De Internal Audit Functie van APFA voert de volgende kerntaak uit: *'de evaluatie en bewaking van de toereikendheid en effectiviteit van de Administratieve Organisatie en Interne Beheersing binnen de organisatie'*. Het betreft toetsende werkzaamheden, opdat de Administratieve Organisatie en Interne Beheersing zodanig bestaat en werkt zoals beschreven in de opzet van de getroffen beheersmaatregelen binnen de organisatie. Het wezenlijke

---

⁸ Integriteitsbeleid d.d. 13 juni 2017

⁹ Risicobeleid voor het cliëntenonderzoek ingevolge de Landsverordening voorkoming en bestrijding witwassen en terrorismefinanciering (LWTF) en aanverwante regelgeving d.d. 15 juli 2014

element van Internal Audit is steeds: het toetsen aan normen. De Internal Audit ondersteunt de organisatie door op een onafhankelijke en systematische wijze onvolkomenheden en ineffectiviteit van beheersingsmaatregelen te signaleren. De basis voor de inhoud van de internal audit functie en de taken en verantwoordelijkheden van de Internal Auditor bij APFA is vastgelegd in het Internal Audit Charter¹⁰.

Bij de Interne Beheersing binnen de APFA-organisatie richt Internal Audit zich in beginsel op vier werkvelden. Deze luiden als volgt:

- Operational Control - Controle op de uitvoering van de processen
- Reporting Control - Controle op de rapportages
- Compliance - Controle op het voldoen aan wet- en regelgeving

Deze drie werkvelden zijn onderdeel van de eerste beheersingslijn. Het vierde werkveld is controle op het functioneren van de maatregelen in de zogenaamde tweede beheersingslijn die tezamen gevormd wordt door de Risk Management functie en de Compliance functie.

3.5 Klachten- en Geschillen

APFA kent een formele klachten- en geschillen procedure, die belanghebbenden de mogelijkheid biedt in geval hij/zij zich incorrect bejegend voelt door een medewerker van APFA c.q. bezwaar wenst te maken tegen een fondsbesluit. Deze procedure is vastgelegd in de Klachten- en Geschillenregeling¹¹ die is gepubliceerd op de website van APFA en die omschrijft bij wie en in welke vorm een dergelijke klacht of bezwaar ingediend dient te worden.

3.6 Rapportages

De Raad van Toezicht vergadert ten minste vier keer per jaar. De directeuren wonen de vergaderingen bij, voor zover de Raad niet anders bepaalt.

Jaarlijks legt de directie van het pensioenfonds verantwoording af aan de Raad van Toezicht over het gevoerde en gerealiseerde beleid. Gedurende het jaar ontvangt de Raad van Toezicht voortgangsrapportages per kwartaal. Voor de uitoefening van haar taak beschikt de Raad van Toezicht tevens ten minste over de volgende (management)informatie:

- Een rapportage inzake de ontwikkelingen van het pensioenfonds in het algemeen, op pensioengebied en de ontwikkelingen met betrekking tot de beleggingen en de

---

¹⁰ Internal Audit Charter d.d. 14 december 2016

¹¹ Klachten en Geschillenregeling d.d. 28 juni 2017

verplichtingen alsmede de daarbij behorende (geprognosticeerde) ontwikkeling van de netto-dekkingsgraad.

- Een risicorapportage.
- Een compliance rapport.
- Een rapport van bevindingen van de Internal Auditor.
- Het door de directie voorbereide jaarrapport van het fonds.
- Een ‘managementletter’ van de accountant.
- Een jaarrapportage van de adviserende en van de certificerende actuaaris.

3.7 Informatieverstrekking en communicatie

APFA heeft een communicatiebeleid¹² vastgesteld waarin de communicatiestrategie is uitgewerkt. Het doel van de communicatiestrategie van APFA is op transparante en proactieve wijze de belanghebbenden te informeren over hun pensioen en de ontwikkelingen van het fonds. Bovendien geeft APFA hiermee uitvoering aan haar informatieverplichting uit hoofde van Pension Fund Governance.

APFA beoogt dit doel te bereiken door te communiceren vanuit een realistische, heldere en “menselijke” boodschap, waarbij zij de klant centraal stelt in de informatievoorziening. Zij stimuleert hierbij de dialoog met de diverse belanghebbenden en communiceert zoveel mogelijk over de concrete resultaten (transparantie).

Jaarlijks wordt het communicatieplan van APFA vastgelegd, dat onder meer de volgende communicatiemomenten omvat:

- Per kwartaal informatiesessies met vakbonden en werkgevers;
- Jaarlijkse Algemene Ledenvergadering;
- Per kwartaal persberichten waarbij belanghebbenden worden geïnformeerd over de laatste ontwikkelingen van het fonds.

---

¹² Communicatiebeleid 2015 – 2018 d.d. 23 juni 2015

4. Pensioenreglement

4.1 Aangesloten werkgevers en deelnemerschap

De bij het NPR 2014 aangesloten werkgevers betreffen het Land Aruba en de overige werkgevers waarmee APFA een financieringsovereenkomst heeft gesloten.

Op grond van de “Landsverordening houdende bijzondere voorzieningen ten aanzien van de pensioenregelingen voor ambtenaren, gewezen ambtenaren en daarmee gelijkgestelden, alsmede houdende afwikkeling van een aantal sociale verzekeringsschulden” de dato 27 november 2014, is de pensioenregeling van toepassing op ambtenaren, gewezen ambtenaren en daarmee gelijkgestelden. In artikel 2 lid 2 van deze landsverordening is bepaald dat de overeenkomst tussen APFA en het Land ook de werkgevers van de gelijkgestelden, alsmede de gelijkgestelden zelf verbindt om deel te nemen aan het NPR 2014. Alle overige werkgevers van wie de werknemers aangesloten waren bij het NPR 2011 hebben in verband met de invoering van het NPR 2014 tevens een nieuwe financieringsovereenkomst met APFA gesloten.

In de financieringsovereenkomsten met aangesloten overheidsinstellingen zijn de wederzijdse verantwoordelijkheden, bevoegdheden, rechten en (financiële) plichten vastgelegd.

APFA voert de pensioenregeling uit voor de volgende personen:

- Deelnemer: degene die per 1 januari 2014 in de hoedanigheid als werknemer door de werkgever is aangemeld bij het pensioenfonds. Hieronder vallen zowel de huidige als toekomstige werknemers van het Land Aruba, indien zij aan de reglementaire definitie van werknemer voldoen (artikel 3 van het NPR 2014). Voor enkele aangesloten werkgevers is bepaald dat uitsluitend een gesloten groep van werknemers deelneemt aan het NPR 2014; in deze gevallen is het NPR 2014 niet van toepassing op toekomstige werknemers.
- Gepensioneerde deelnemer: degene die krachtens de bepalingen van het pensioenreglement NPR 2014 een ouderdomspensioen of een invaliditeitspensioen ontvangt.
- Gewezen deelnemer: degene van wie deelname aan het pensioenreglement NPR 2014 is geëindigd en die een premievrije aanspraak op pensioen heeft gekregen en/of behouden.

4.2 De inhoud van het pensioenreglement NPR 2014

4.2.1 Het pensioenreglement in hoofdlijnen

Het Nieuw Pensioenreglement 2014 van de Stichting Algemeen Pensioenfonds Aruba is met terugwerkende kracht per 1 januari 2014 van toepassing.

De belangrijkste kenmerken van het pensioenreglement zijn:

- Het betreft een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling met pensioenleeftijd 65 jaar met een maximale pensioengevende diensttijd van 40 jaren. Na het bereiken van 40 deelnemersjaren is deelname aan het NPR 2014 vrijwillig: de deelnemer kan dan kiezen door te gaan met het verwerven van pensioenaanspraken indien het fiscale maximum nog niet is bereikt.

De pensioenleeftijd is gelijk aan de AOV-gerechtigde leeftijd. Voor deelnemers geboren vóór 1 juli 1959 geldt conform onderstaande tabel een lagere pensioenleeftijd dan 65 jaar:

Deelnemers geboren:	AOV-leeftijd
vóór 1 januari 1955:	60 jaar
van 1 januari 1955 tot en met 30 juni 1955:	60,5 jaar
van 1 juli 1955 tot en met 31 december 1955:	61 jaar
van 1 januari 1956 tot en met 30 juni 1956:	61,5 jaar
van 1 juli 1956 tot en met 31 december 1956:	62 jaar
van 1 januari 1957 tot en met 30 juni 1957:	62,5 jaar
van 1 juli 1957 tot en met 31 december 1957:	63 jaar
van 1 januari 1958 tot en met 30 juni 1958:	63,5 jaar
van 1 juli 1958 tot en met 31 december 1958:	64 jaar
van 1 januari 1959 tot en met 30 juni 1959:	64,5 jaar
op of na 1 juli 1959	65 jaar

De ingangsdatum van (een deel van) het ouderdomspensioen kan worden vervroegd, mits de dienstbetrekking met de werkgever (gedeeltelijk naar evenredigheid) is beëindigd. Bij eerdere ingang wordt het pensioen actuariel verlaagd. Het ouderdomspensioen kan niet eerder dan op de 60-jarige leeftijd ingaan.

De ingangsdatum van het volledige ouderdomspensioen kan worden uitgesteld. Bij latere ingang wordt het pensioen actuariel verhoogd. De ingang van het pensioen wordt telkens voor de periode van 1 jaar uitgesteld maximaal tot de eerste maand volgend op de maand waarin de leeftijd van 70 jaar wordt bereikt. Voor het uitstellen van het ouderdomspensioen is het niet nodig dat de deelnemer door blijft werken.

- Voor de deelnemers is ouderdomspensioen verzekerd. Per deelnemersjaar wordt 1,75% van de voor dat deelnemersjaar geldende pensioengrondslag aan ouderdomspensioen opgebouwd. Het totale ouderdomspensioen is gelijk aan de som van alle opgebouwde ouderdomspensioenen over alle deelnemersjaren. De pensioengrondslag is gelijk aan het pensioengevend salaris verminderd met een franchise (per 1 januari 2017 bedraagt de franchise Afl. 17.616).
- Daarnaast is een invaliditeitspensioen verzekerd voor de deelnemer die op het tijdstip van de ingang van het ontslag uit hoofde van ziekten en/of gebreken blijvend ongeschikt is om zijn dienstbetrekking als werknemer te vervullen. Het invaliditeitspensioen wordt berekend naar het aantal deelnemersjaren dat de deelnemer tot het bereiken van de pensioenleeftijd zou hebben kunnen doorbrengen indien de deelnemer niet wegens arbeidsongeschiktheid zou zijn ontslagen. Het invaliditeitspensioen is derhalve gelijk aan het bereikbaar ouderdomspensioen en wordt uitgekeerd vanaf het moment van arbeidsongeschiktheid.
- Voor de nabestaanden is nabestaandenpensioen en wezenpensioen verzekerd. Het nabestaandenpensioen is gelijk aan 5/7e van het te bereiken ouderdomspensioen. Het wezenpensioen is per wees gelijk aan 1/7e van te bereiken ouderdomspensioen. Dit betekent dat het nabestaandenpensioen voor nabestaanden van actieve deelnemers wordt gebaseerd op het aantal deelnemersjaren dat de deelnemer tot het bereiken van de pensioenleeftijd zou hebben kunnen doorbrengen indien de deelnemer niet zou zijn overleden. Voor nabestaanden van gewezen respectievelijk gepensioneerde deelnemers wordt het nabestaandenpensioen gebaseerd op het opgebouwde respectievelijk toegekende ouderdomspensioen.
- Indexatie
Indexatie is in het NPR 2014 voorwaardelijk. Dit betekent dat het streven is om de opgebouwde pensioenaanspraken en ingegane pensioenen van actieven en inactieven jaarlijks te indexeren, maar dat de feitelijke toekenning van indexaties alleen mogelijk is indien en voor zover de middelen het toelaten. APFA bepaalt of en in hoeverre er indexatie wordt toegekend.
  - De door de deelnemers opgebouwde pensioenaanspraken kunnen jaarlijks worden verhoogd met maximaal de stijging van het voortschrijdend vijfjarig gemiddelde van de prijsindex, zoals gepubliceerd door de CBS en dienen met minimaal hetzelfde percentage te worden verhoogd als de premievrije en ingegane pensioenen van gewezen deelnemers en pensioengerechtigden.
  - De premievrije aanspraken en ingegane pensioenen van gewezen deelnemers en pensioengerechtigden kunnen jaarlijks worden verhoogd met maximaal de helft van

de stijging van het voortschrijdend vijfjarig gemiddelde van de prijsindex, zoals gepubliceerd door de CBS.

- De deelnemers zijn per jaar een eigen bijdrage in de kosten van de pensioenregeling verschuldigd. De hoogte van de eigen bijdrage wordt per aangesloten werkgever door de betreffende werkgever en (vertegenwoordigers van) de werknemers vastgesteld. APFA bepaalt op basis van het premiebeleid dat is beschreven in hoofdstuk 8 van deze abtn jaarlijks de in totaal door werkgevers en werknemers gezamenlijk verschuldigde premie.

4.2.2 Overgangsbepalingen

In het NPR 2014 gelden de volgende overgangsbepalingen:

- De per 31 december 2013 onder het NPR 2011 toegekende pensioenaanspraken worden ongewijzigd ingebracht in het NPR 2014, waarbij het pensioen zal ingaan vanaf de verhoogde pensioenleeftijd zoals deze geldt in het NPR 2014. Er vindt geen actuariële ophoging plaats van het pensioen in verband met de latere pensioeningangsdatum. Voor reeds ingegane pensioenen vindt geen wijziging plaats ten opzichte van het NPR 2011.
- Ouderdomspensioenen die zijn ingaan in het jaar 2014 zijn niet lager vastgesteld dan de pensioenuitkering waarop de gepensioneerde recht had onder het NPR 2011. Bij overlijden of invalidering in 2014 zijn de pensioenen vastgesteld op basis van de regels van het NPR 2011.
- De per 31 december 2010 onder de Pensioenverordening Landsdienaren (PVL) toegekende pensioenaanspraken van inactieven (gewezen deelnemers en degenen met ingegane pensioenen) zijn ingebracht in het NPR 2011 waarbij op deze pensioenen geen mogelijkheid van indexatie van toepassing is. Bij het inbrengen van deze pensioenen in NPR 2014 blijft gelden dat deze pensioenen niet geïndexeerd kunnen worden.
- Voor degenen die bij ingang van het NPR 2011 reeds een uitkering uit hoofde van de duurtetoeslagregeling ontvingen, geldt dat de duurtetoeslag niet is ingebracht in het NPR 2011 en ook niet is ingebracht in het NPR 2014. De duurtetoeslaguitkering vindt voor hen op ongewijzigde wijze via de duurtetoeslagregeling plaats. Voor degenen die bij de ingang van NPR 2011 actief deelnemer waren aan de PVL-regeling, is de duurtetoeslag destijds reeds ingebracht in NPR 2011.
- Op grond van het NPR 2011 bestond voor deelnemers aan de voormalige PVL die per 1 januari 2011 minimaal tien dienstjaren hadden opgebouwd een recht, om afhankelijk van het aantal opgebouwde dienstjaren, een aantal maanden eerder met pensioen te gaan zonder dat de reguliere actuariële korting werd toegepast. In het NPR 2014 is deze overgangsregeling vervallen.

In het pensioenreglement is bepaald dat APFA meewerkt aan de regeling voor vervroegde pensionering die door partijen is afgesproken in het Bilateraal Akkoord van mei 2015. Het betreft een regeling voor vervroegd pensioneren naar analogie van de vervallen regeling die bestond onder het NPR 2011, maar dan ten opzichte van de in het NPR 2014 verhoogde pensioenleeftijd. Op grond van deze regeling kunnen een werkgever en een werknemer bij APFA een tijdelijk pensioen inkopen dat uitkeert vanaf een bepaalde vervroegde pensioendatum tot aan de reguliere pensioendatum. Voor dit (individueel) pensioen zal aan APFA een kostendekkende koopsom worden voldaan. De betreffende pensioenaanspraken ten opzichte van APFA ontstaan daarom pas op het moment dat deze aanspraken bij elk individueel verzoek bij APFA worden ingekocht. In december 2015 is een akkoord bereikt met de overheid met betrekking tot de uitvoeringsregeling die geldt voor de ambtenaren en de werknemers van door de overheid gesubsidieerde instellingen. De overgangsregeling NPR 2014 is opgenomen in Bijlage 5 van het Nieuw Pensioenreglement 2014. Met de overige werkgevers zijn (nog) geen afspraken gemaakt met betrekking tot de uitvoering van een overgangsregeling.

- Alle deelnemers aan de tot 1 januari 2015 geldende pensioenregeling zoals deze was vastgelegd in het NPR 2005, worden met ingang van 1 januari 2015 deelnemer aan het Nieuw Pensioenreglement 2014 (NPR 2014), mits de deelnemers per 1 januari 2015 nog in dienst zijn bij de Werkgever. Er heeft een actuariële ophoging plaatsgevonden van het pensioen in verband met de latere pensioeningangsdatum en tevens zijn correctiefactoren toegepast een en ander zoals beschreven in Bijlage 2A van het Nieuw Pensioenreglement 2014.

5. Herverzekering

Voor het pensioenfonds zijn de risico's van overlijden en arbeidsongeschiktheid gezien de grootte van het fonds niet herverzekerd.

6. Voorzieningen, reserves, weerstandsvermogen en dekkingsgraad

6.1 Voorziening pensioenverplichtingen (VPV)

De financiële opzet van het NPR 2014 is gebaseerd op het kapitaaldekkingssysteem. De VPV wordt bepaald als de contante waarde van de opgebouwde rechten (opgebouwde rechten methode). De VPV-berekening wordt op individueel niveau verricht. Voor actieven, premievrije deelnemers en gepensioneerden wordt uitgegaan van de per de balansdatum opgebouwde c.q. toegekende pensioenrechten.

6.1.1 Grondslagen en veronderstellingen

De VPV wordt vastgesteld met inachtneming van de actuariële grondslagen en veronderstellingen zoals hierna omschreven. Deze grondslagen kunnen op ieder moment door de directie na goedkeuring door de Raad van Toezicht gewijzigd worden om haar moverende reden(en), na raadpleging van de accountant en actuaris AG.

Overlevingstafels	Aruba-tafels 2005-2014, gebaseerd op sterftewaarnemingen door het Centraal Bureau Statistiek Aruba. De tafel wordt toegepast in combinatie met fonds specifieke ervaringssterfte en sterftetrend. Ervaringssterfte: vormgegeven door middel van leeftijdsafhankelijke correctiefactor. Voor mannen een procentuele correctie tot de leeftijd van 60 jaar van 92% en daarna lineair oplopend tot 100% bij leeftijd 100 en voor vrouwen een procentuele correctie tot de leeftijd van 60 jaar van 79% en daarna lineair oplopend tot 100% bij leeftijd 100. Sterftetrend: vormgegeven door middel van generatietafels. Voor het eerste jaar voor leeftijden 0 – 80 een sterftetrend gelijk aan 2% en voor leeftijden 80 – 100 neemt de sterftetrend lineair af naar 0%. Vervolgens neemt de sterftetrend voor de toekomst binnen 15 jaar lineair af naar 1%. En tot slot neemt de sterftetrend in de volgende 35 jaar lineair af naar 0%.
Rekenrente	4% voor voorwaardelijk geïndexeerde pensioenaanspraken en 4,5% voor niet-geïndexeerde aanspraken ¹³ . De gehanteerde methodiek is conform de actuariële richtlijnen van de CBA.
Gehuwdheid	Actieven en premievrijen (uitruilbaar en niet-uitruilbaar): onbepaalde partnersysteem gebaseerd op de Nederlandse CBS partnergegevens van 2016. Gepensioneerde deelnemers: bepaalde partnersysteem.
Latent	3% opslag op de VPV voor actieven en premievrijen.
Leeftijdsverschil	3-jaar leeftijdsverschil tussen man en vrouw (man ouder dan vrouw).
Kosten	2% opslag voor toekomstige uitvoeringskosten.

¹³ Zie rekenrentebeleid d.d. 20 februari 2017

6.2 Overige voorzieningen

Het pensioenfonds heeft naast de voorzieningen voor pensioenverplichtingen ook beleid geformuleerd voor de bepaling van voorzieningen voor debiteuren en voor beleggingen.

Voorzieningen debiteuren

De voorzieningen voor debiteuren bestaan uit voorzieningen voor premiedebiteuren (werkgevers) en overige debiteuren. Hier wordt per debiteur zorgvuldig geanalyseerd wat de haalbaarheid is van volledige inning van het uitstaande bedrag¹⁴.

Voorzieningen beleggingen

De voorzieningen voor beleggingen bestaan uit voorzieningen voor vastrentende waarden van de binnenlandse beleggingen, zijnde woninghypotheken en onderhandse leningen. Per lening wordt zorgvuldig geanalyseerd wat de haalbaarheid is van volledige inning van het uitstaande bedrag, rekening houdend met de waarde van het onderpand en de extra kosten.

6.3 Weerstandsvermogen

Een belangrijk risico is dat de financiële positie als gevolg van een waardedaling van de beleggingen op enig moment verslechtert tot een onaanvaardbaar laag niveau. Het risico van een dergelijk scenario wordt groter naarmate pensioenfondsen risicovollere beleggingen in hun portefeuille hebben. Om bovenvermelde ongunstige ontwikkelingen op de financiële markten op te vangen, dient het pensioenfonds een weerstandsvermogen aan te houden.

6.3.1 Bepaling van het weerstandsvermogen

Op basis van de methodiek die de CBA voorschrijft, is het weerstandsvermogen een functie van de risicograad van beleggingen. Ter bepaling van de risicograad wordt de zogenoemde “asset-risk” methode gehanteerd.

De hiernavolgende tabel toont de risicofactor die aan elke beleggingscategorie wordt toegewezen.

---

¹⁴ Zie voorzieningenbeleid d.d. 20 mei 2014.

Risicofactoren per beleggingscategorie

Beleggingscategorie			Risicofactor (%)
Liquide middelen			0,0
Te vorderen beleggingsopbrengsten (<= 90 dagen)			0,0
Termijndeposito's			0,0
Overheidsobligaties			0,0
Bedrijfsobligaties	<u>S&P</u>	<u>Moody's</u>	
“Highest quality”	AAA	Aaa	1,0
“ High strong credit quality”	AA+	Aa1	5,0
	AA	Aa2	5,0
	AA-	Aa3	5,0
“Upper medium grade quality”	A+	A1	10,0
	A	A2	10,0
	A-	A3	10,0
“Medium & low grade quality”	BBB+	Baa1	20,0
	BBB	Baa2	20,0
	BBB -	Baa3	20,0
“Lower quality”			100,0
Hypothecaire leningen			2,0
Leningen op schuldbekentenissen			5,0
Onroerend goed eigendom			10,0
Onroerend goed participaties			10,0
Aandelen: gewone/preferente			20,0
Overige beleggingen			*

* Beleggingen waarvoor door de CBA geen risicofactor is bepaald, worden gecategoriseerd als “overige beleggingen”. Voor deze categorie dient het pensioenfonds zelf een inschatting te maken van de te hanteren risicofactor vast. Deze vaststelling wordt in principe gebaseerd op de standaarddeviatie van de benchmark van de desbetreffende belegging en dient door de directie te worden goedgekeurd.

6.4 Reserves

Het eigen vermogen van het NPR 2014 is gelijk aan het pensioenvermogen verminderd de VPV. Het pensioenvermogen is gelijk aan de bezittingen minus de kortlopende schulden.

Voor het eigen vermogen van het NPR 2014 gelden op grond van artikel 13 van de Landsverordening Ondernemingspensioenfondsen solvabiliteitsvereisten. De CBA heeft deze vereisten nader uitgewerkt in de Richtlijnen Bedrijfseconomisch Toezicht van de CBA. In het bijzonder zijn hierbij de actuariële richtlijnen en de solvabiliteitsrichtlijnen¹⁵ van de CBA van belang.

Op basis van dit solvabiliteitstoezicht zijn voor het eigen vermogen van het NPR 2014 twee grenzen van belang:

- Ten eerste dient er voldoende vermogen aanwezig te zijn om de waarde van de pensioenaanspraken en –rechten te dekken. Oftewel, het eigen vermogen dient positief te zijn. Indien het eigen vermogen negatief is, is er sprake van een dekkingstekort.
- Ten tweede dient het eigen vermogen toereikend te zijn om fluctuaties in de waarde van de beleggingen op te kunnen vangen. Oftewel, het eigen vermogen dient minimaal gelijk te zijn aan het weerstandsvermogen. Indien het eigen vermogen kleiner is dan het weerstandsvermogen, is er sprake van een reservetekort.

In de volgende paragraaf wordt ingegaan op de gevolgen van een dekkingstekort en reservetekort.

6.5 Dekkingsgraad

In de solvabiliteitsrichtlijnen van de CBA wordt een definitie gegeven van de dekkingsgraad:

Bruto-dekkingsgraad = Pensioenvermogen gedeeld door pensioenverplichtingen

Netto-dekkingsgraad = Pensioenvermogen minus weerstandsvermogen, gedeeld door pensioenverplichtingen

De netto-dekkingsgraad ligt per definitie lager dan de bruto-dekkingsgraad en wordt via het weerstandsvermogen direct beïnvloed door de beleggingsmix van het pensioenfonds: Het verschil tussen netto- en bruto-dekkingsgraad neemt toe naarmate de beleggingsmix een groter aandeel beleggingen bevat met een hoge risicofactor (bijvoorbeeld aandelen).

---

¹⁵ De actuariële richtlijnen en solvabiliteitsrichtlijnen d.d. 27 juni 2017 met inwerkingtredingdatum 1 januari 2018

Indien de bruto-dekkingsgraad minder dan 100% bedraagt, is er sprake van een dekkingstekort. APFA dient in dat geval binnen 3 maanden een herstelplan bij de CBA in te dienen. Het herstelplan dient te beschrijven op welke wijze het NPR 2014 in maximaal 5 jaar een bruto-dekkingsgraad van 100% zal bereiken.

Indien de bruto-dekkingsgraad boven 100% ligt, maar de netto-dekkingsgraad minder dan 100% bedraagt, is er sprake van een reservetekort. APFA dient in dat geval binnen 6 maanden een herstelplan bij de CBA in te dienen. Het herstelplan dient te beschrijven op welke wijze het NPR 2014 in maximaal 15 jaar een netto-dekkingsgraad van 100% zal bereiken.

In hoofdstuk 11 van deze abtn is informatie opgenomen over het lopende herstelplan.

7. Beleggingsbeleid

7.1 Beleggingsdoelstelling en risicohouding

De doelstelling van het pensioenfonds is het op lange termijn veiligstellen van de pensioenaanspraken en pensioenrechten van haar (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden. Dit betekent dat APFA ervoor wil zorgen dat zij de pensioenbetalingen nu en in de toekomst kan blijven verrichten. Bovendien streeft APFA ernaar de koopkracht van de pensioenen zoveel mogelijk te behouden door indexatie. Deze indexatie is voorwaardelijk en afhankelijk van de financiële positie van het fonds. Om dit doel te bereiken, is het van belang dat APFA de door de werkgevers en deelnemers betaalde premies op een verantwoorde en solide wijze belegt. Ook is het belangrijk dat de beleggingsresultaten op lange termijn, binnen aanvaarde risico's zo hoog mogelijk zijn.

APFA streeft naar een zorgvuldig beheer van het pensioenvermogen en voert haar beleggingsbeleid uit conform de eisen van het 'Prudent Person Principle'. Dit houdt onder meer in dat APFA de nodige zorgvuldigheid betracht met betrekking tot de invulling van het beleggingsbeleid door een gestructureerd proces te doorlopen voor het bepalen van de risicohouding van het fonds, het formuleren/bijstellen van investment beliefs, de nadere uitwerking hiervan in het beleid, de invulling van de beleggingsportefeuille en de monitoring daarvan.

Uitgangspunt bij het vaststellen van het beleggingsbeleid is het selecteren van een strategisch risicoprofiel. In het licht van bovenstaande doelstelling van het pensioenfonds dient daarbij met name de volgende afweging te worden gemaakt:

- Zeker stellen dat de financiële positie van het NPR 2014 niet daalt beneden de kritieke -grens. APFA hanteert hierbij als kritieke grens de dekkingsgraad van waaruit het NPR 2014 naar verwachting niet op eigen kracht binnen de door de CBA gestelde hersteltermijnen kan herstellen tot hetzij een bruto-dekkingsgraad van 100% (dekkingstekort, hersteltermijn van 5 jaar), hetzij een netto-dekkingsgraad van 100% (reservetekort, hersteltermijn van 15 jaar).
- Het nastreven van voldoende opwaarts potentieel zodat
  - er voldaan wordt aan de herstellereisten van de CBA om in maximaal 15 jaar een netto-dekkingsgraad van 100% te bereiken, zodat de vereiste buffer wordt opgebouwd om fluctuaties in de beleggingen op te vangen;
  - er mogelijkheden ontstaan om indexaties toe te kennen.

7.2 Samenstelling beleggingsportefeuille

APFA heeft op 15 december 2015 het strategische beleggingsbeleid voor de periode 2016-2018 vastgesteld. Door middel van een ALM-studie is begin 2015 door APFA een keuze gemaakt welk strategisch risicoprofiel het meest optimaal is gegeven de financieringsafspraken die met de introductie van het NPR 2014 een feit zijn geworden. Hierbij speelde de afweging tussen enerzijds het zekerstellen dat de financiële positie van het NPR 2014 niet daalt beneden de kritieke grens en anderzijds het nastreven van voldoende opwaarts potentieel een centrale rol.

Bij het geselecteerde strategisch risicoprofiel bekijkt APFA periodiek of het (gedeeltelijk) afdekken van specifieke risico's, denk met name aan renterisico, in de buitenlandse beleggingsportefeuille de financiële positie van het NPR 2014 verder veilig kan stellen.

Het fonds heeft in 2016 nieuwe ALM-berekeningen gemaakt die als input zijn gebruikt voor de actualisatie van het Herstelplan.

7.2.1 Strategische beleggingsportefeuille

APFA heeft voor de periode 2016-2018 het strategische beleggingsbeleid vastgelegd in het beleidsdocument Strategisch Beleggingsbeleid 2016-2018. In onderstaande tabellen wordt dit strategisch beleid weergegeven, inclusief minimum en maximum allocaties.

TABEL I: STRATEGISCHE BELEGGINGSPORTEFEUILLE

(in percentages van de totale beleggingsportefeuille)

Beleggingscategorie	Normportefeuille	Minimum	Maximum
Vastrentende waarden	80%	75%	85%
<i>Binnenland</i>	57%	50%	65%
<i>Buitenland</i>	23%	20%	30%
Zakelijke waarden	20%	15%	25%
<i>Binnenland</i>	3%	1%	5%
<i>Buitenland</i>	17%	12%	22%
TOTAAL	100%		

Door het optimaal gebruik van de 60/40 binnenlandse/buitenlandse beleggingsrichtlijn van de CBA komt het risicoprofiel van de totale beleggingsportefeuille uit op 20% zakelijke waarden en 80% vastrentende waarden.

De buitenlandse portefeuille wordt gewaardeerd op basis van marktwaarde en de binnenlandse portefeuille grotendeels op basis van boekwaarde. De binnenlandse

portefeuille is daarnaast grotendeels illiquide zodat het rebalancing-beleid alleen van toepassing is op de buitenlandse beleggingen. De bovenstaande gewichten fluctueren daarom als gevolg van ontwikkelingen op de buitenlandse financiële markten. APFA monitort om deze reden de binnenlandse en buitenlandse portefeuille los van elkaar.

Onderstaande tabel toont de strategische compositie voor de binnenlandse beleggingen:

TABEL II: COMPOSITIE BINNENLANDSE PORTEFEUILLE (in % van de totale waarde van de binnenlandse beleggingsportefeuille)	TARGET PORTEFEUILLE	MIN	MAX
Arubaanse Staatsobligaties	23,5%	15%	27%
Onderhandse Leningen Land Aruba	20,0%	12%	25%
SOGA	8,0%	2%	13%
Onderhandse Leningen Overheid NV's en Stichtingen	10,0%	7%	20%
Onderhandse Leningen Bedrijven	14,0%	10%	20%
Bedrijfsobligaties	1,0%	0%	5%
Woninghypotheken	16,0%	12%	20%
Onroerend Goed	1,5%	0%	5%
Aandelen	0,5%	0%	2%
Private Equity	3,0%	0%	4%
Termijn Deposito's	2,5%	0%	12%
Kas	0,0%	0%	3%
Totaal Binnenlandse Beleggingsportefeuille	100%		
Relatieve Aandeel Totale Beleggingsportefeuille	60%		

Onderstaande tabel toont de strategische compositie voor de buitenlandse beleggingen:

TABEL III: COMPOSITIE BUITENLANDSE BELEGGINGSPORTEFEUILLE	TARGET PORTEFEUILLE	MIN	MAX
Vastrentende waarden	60%	55%	65%
Zakelijke waarden	40%	35%	45%
Totaal Buitenlandse Beleggingsportefeuille	100%		
Relatieve Aandeel Totale Beleggingsportefeuille	40%		

Naast het normatieve risicoprofiel voor de buitenlandse beleggingsportefeuille is er tevens een risicobudget vastgesteld. Dit risicobudget is gedefinieerd op basis van toelaatbare jaarlijkse volatiliteit van de gehele buitenlandse beleggingsportefeuille en is vastgesteld op 7,6%. De gehanteerde bandbreedtes zijn gesteld op minimaal 5% en maximaal 9% volatiliteit.

De lange termijn strategie voor de buitenlandse beleggingsportefeuille is een zo optimaal mogelijk rendement behalen binnen een volatiliteit van circa 7,5% op jaarbasis. De korte tot

middellange termijn strategie is risicobeheersing van met name renterisico en aandelenrisico middels derivaten en/of strakke monitoring van het risico en mogelijke afdekmechanismes.

7.2.2 Tactische asset allocatie

Binnen de hierboven vastgestelde kaders wordt in een jaarlijks op te stellen beleggingsplan, de 'optimale' beleggingsportefeuille samengesteld. Deze beleggingsportefeuille wordt gebaseerd op de strategische asset allocatie en de actuele ontwikkelingen op de binnenlandse en de internationale markt.

Voor de buitenlandse beleggingsportefeuille zijn meer mogelijkheden aanwezig om op jaarbasis tactische posities in te nemen. Tactische posities kunnen door Russell Investments alleen worden ingenomen binnen de vastgelegde bandbreedtes. Voor eventuele uitzonderingen dient er goedkeuring van de Raad van Toezicht te worden verkregen op basis van een onderbouwde nota van de directie.

7.2.3 Vereisten Centrale Bank van Aruba binnenlandse/buitenlandse beleggingen

Een van de meest bepalende restricties die de Centrale Bank van Aruba oplegt aangaande het beleggingsbeleid van APFA betreft de 60/40-regel ten aanzien van binnenlandse/buitenlandse beleggingen:

TABEL IV: VEREISTE GEOGRAFISCHE ASSET ALLOCATIE	VERDELING AFGEMETEN TOV DE VPV
Binnenland	Minimaal 60%
Buitenland	Maximaal 40%

De 60/40-regel brengt belangrijke beperking voor het te voeren beleggingsbeleid met zich mee, met name wat betreft mogelijkheden om de beleggingsportefeuille te diversifiëren, concentratierisico's te vermijden en oplossingen te vinden voor beperkte binnenlandse beleggingsmogelijkheden.

7.2.4 Randvoorwaarden beleggingsbeleid

APFA heeft binnen het beleggingsbeleid onder andere de volgende restricties vastgesteld:

Beleggingscategorieën buitenlandse portefeuille

In de buitenlandse portefeuille wordt niet belegd in onderhandse emissies, private equity, direct vastgoed, hedge funds en Arubaanse beleggingen (m.n. internationaal verhandelde Arubaanse staatobligaties).

Derivaten

Het gebruik van derivaten zoals opties, futures of warrants is enkel toegestaan ter risicoafdekking of voor efficiënt portefeuillebeheer. De tegenpartij bij het aangaan van een derivatentransactie dient minimaal een rating van AA te hebben zoals gedefinieerd door Standard & Poors of een vergelijkbare rating van een andere rating agency.

Valutabeleid

In de buitenlandse portefeuille wordt zo veel als praktisch mogelijk afgedekt naar USD. Beleggingen in opkomende markten worden echter niet afgedekt. Na toestemming van de directie kan Russell namens het fonds beleggingen aangaan in euro's of Britse ponden.

Liquiditeit

Er zijn liquiditeitsvereisten voor de buitenlandse beleggingen vastgesteld, gericht op het waarborgen van een hoge mate van liquiditeit.

Verantwoord beleggen

De buitenlandse beleggingen dienen te voldoen aan de United Nations-supported Principles for Responsible Investment. Wat betreft de binnenlandse beleggingen streeft APFA na te voldoen aan de UN Global Compact's Ten Principles.

Securities Lending

APFA gaat geen directe securities lending-transacties aan. Hoewel securities lending binnen de buitenlandse portefeuille niet expliciet is uitgesloten, wordt dit type transactie op dit moment niet toegepast en wordt niet verwacht dat dit de komende jaren anders zal zijn. De fiduciaire manager dient APFA proactief te informeren indien het toepassen van securities lending wordt overwogen.

7.3. Organisatie van het vermogensbeheer

7.3.1 Verantwoordelijkheden

De directie stelt het strategisch beleggingsbeleid op en de Raad van Toezicht stelt dit vast. In het strategisch beleggingsbeleid wordt het doel en de stijl van de beleggingsactiviteiten binnen de strategische beleggingsportefeuille van APFA omschreven.

Jaarlijks werkt de directie in een beleggingsplan nader uit waarin het komende jaar belegd zal gaan worden.

De directie en de beleggingsafdeling zijn vervolgens verantwoordelijk voor de uitvoering van het strategisch beleggingsbeleid en het beleggingsplan en de Raad van Toezicht houdt toezicht op de uitvoering.

7.3.2 Intern en extern vermogensbeheer

Het beheer van de beleggingsportefeuilles wordt zowel intern als extern uitgevoerd. De directie is verantwoordelijk voor de uitvoering van het totale beleggingsbeleid en wordt ondersteund door de beleggingsafdeling. De werkzaamheden van de beleggingsafdeling bestaan onder meer uit:

- Ondersteuning van de directie bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van het strategisch beleggingsbeleid.
- Ondersteuning van de directie bij de voorbereiding van het jaarlijks op te stellen beleggingsplan.
- Het zorgdragen voor een adequaat beheer van het beleggingsproces.
- Het zorgdragen voor een adequaat beheer van het hypotheekproces.
- Het zorgdragen voor een gedegen risicobeheersing van de totale portefeuille.
- Het verzamelen van periodieke resultaten en deze analyseren, administreren en rapporteren aan de directie voor zowel de binnenlandse als de buitenlandse beleggingen.
- De advisering aan de directie van de selectie en evaluatie van externe vermogensbeheerders, bewaarnemer en andere derde partijen.

Russell Investments is aangesteld als fiduciaire manager voor beheer van de buitenlandse portefeuille.

7.3.3 Bewaarnemer

Het pensioenfonds heeft State Street Bank and Trust Company (“Statestreet”) aangesteld als onafhankelijke bewaarnemer. Statestreet bewaart, administreert en rapporteert namens APFA de beleggingen. Daarnaast voert zij aanvullende diensten uit, zoals performancemeting, compliance checks, couponverrichtingen, dividendontvangsten, informatieverschaffing en uitvoering van corporate actions.

7.4 Monitoring & Rapportage

APFA monitort en evalueert op maandelijkse basis de beleggingsresultaten van de beleggingsportefeuille. Op kwartaalbasis wordt een uitgebreider rapport opgesteld van de beleggingsresultaten die inzichtelijk maken of de beleggingsrisico's binnen de bandbreedtes vallen voor de verschillende beleggingscategorieën. Door waardefluctuaties in de buitenlandse beleggingsportefeuille geschiedt het monitoren van de bandbreedtes van de verschillende beleggingscategorieën op afzonderlijke beleggingsportefeuilles.

7.4.1 Risicometing en -beheersing

Risicobeheersing van de beleggingsportefeuille vindt plaats op verschillende niveaus:

- De risicobeheersing van de totale beleggingsportefeuille wordt normatief uitgevoerd en wordt gemeten aan de hand van de in paragraaf 7.2 vermelde tabellen samen met de vastgestelde bandbreedtes;
- De risicobeheersing vindt ook plaats middels de monitoring van het geprojecteerde bruto-dekkingsgraad en de actuele bruto-dekkingsgraad. Materiele afwijkingen worden op deze manier tijdig gesignaleerd zodat er tijdig actie op ondernomen kan worden;
- De risicobeheersing van de buitenlandse beleggingsportefeuille wordt daarnaast beheerst middels het vastgestelde risicobudget (jaarlijkse volatiliteit). Tevens zijn er beleggingsrichtlijnen opgesteld om specifieke risico's te meten en te beheersen. Deze omvatten ondermeer:
  - De minimum en maximum allocatie van de beleggingscategorieën.
  - De tracking errors t.o.v. de benchmarks.
  - De minimum en maximum allocatie voor de valuta van alle beleggingen.
  - De spreiding van effecten ten opzichte van de benchmark.
  - De maximale afwijking in duration voor vastrentende waarden ten opzichte van de benchmark.
  - Een minimale credit rating voor vastrentende waarden, alsmede de additionele voorwaarden waaronder er een lager minimum kan gelden.
- De binnenlandse beleggingen worden per beleggingscategorie geëvalueerd op hun specifieke risico's. De beheersingsmaatregelen zijn ondermeer:
  - Periodiek evalueren van de kredietwaardigheid van de kredietnemers (onderhandse leningen) en financiële instellingen (deposito's) met behulp van een kredietscore en daar waar nodig pro-actief handelen.
  - Krediet- en risicoanalyses van de hypotheekaanvragen conform het acceptatiebeleid hypotheek.
  - Monitoren van leningsachterstanden en zorgdragen voor een adequate opvolging van collectie van gelden.
  - Evalueren of de beleggingen binnen de bandbreedte vallen.
  - Evalueren of de zekerheden van de beleggingen voldoende waarborg bieden.
  - Concentratierisico naar tegenpartijen evalueren.
  - Cashflowprognoses om tijdig tekorten of overschotten te signaleren.

7.4.2 Resultaatsevaluatie

Het beleggingsresultaat wordt per maand gemeten en geëvalueerd door de beleggingsafdeling die op haar beurt rapporteert aan de directie. Tevens is er een uitgebreidere evaluatie van het (buitenlandse) beleggingsresultaat (incl. vergelijking met evt. benchmarks) op kwartaalbasis.

De directie rapporteert per kwartaal over de resultaten aan de Raad van Toezicht. Daar het behaalde beleggingsresultaat kan afwijken van de geformuleerde rendementsdoelstelling over een zekere meetperiode, wordt bij de beoordeling van het beleggingsresultaat rekening gehouden met de economische omstandigheden, de algemene trend en de mate van afwijking in vergelijking tot eventuele benchmarks.

Op jaarbasis evalueert de beleggingsafdeling de dienstverlening van de fiduciaire manager en de custodian en rapporteert hierover aan de directie.

7.4.3 Waarderingsgrondslag

De waardering van de buitenlandse beleggingen geschiedt op marktwaarde en volgt de waarderingsgrondslagen conform de IFRS-standaarden. De binnenlandse beleggingen worden tevens conform IFRS-standaarden geadministreerd met de volgende indeling:

- Staatsobligaties, bedrijfsobligaties, leningen, hypotheekleningen en deposito's worden op basis van geamortiseerde kostprijs ("boekwaarde") geadministreerd, omdat dit beleggingen betreffen die tot aan de looptijd van de belegging worden aangehouden ("Held to maturity"). Om rekening te houden met mogelijke verliezen kunnen tevens voorzieningen getroffen worden voor de beleggingscategorieën hypotheekleningen en onderhandse leningen. Voor een realistische waardering van de beleggingen in hypotheekleningen en onderhandse leningen worden opgelopen achterstanden in betalingen en mogelijke kredietkwaliteit-verslechtingen zorgvuldig in kaart gebracht en wordt daar waar nodig een voorziening getroffen op de balans¹⁶.
- Aandelen, private equity en vastgoed (direct en indirect) worden op basis van marktwaarde geadministreerd.

---

¹⁶ Zie voorzieningenbeleid d.d. 20 mei 2014.

8. Premiebeleid

8.1 Premie

In de (pensioen- en) financieringsovereenkomsten van het NPR 2014 is opgenomen dat het pensioenfonds de pensioenpremie jaarlijks vaststelt op basis van deze abtn. Uitgangspunt hierbij is dat de premie gebaseerd is op de actuariële vereisten en solvabiliteitsvereisten van de CBA die benodigd is voor de pensioenopbouw, risicodekkingen en de administratiekosten (kostendekkende premie).

Kostendekkende premie

De kostendekkende premie wordt bepaald als de premie uitgedrukt in een percentage van de salarissom die nodig is voor de reglementaire pensioenopbouw en de risicodekking voor de actieve deelnemers in het betreffende jaar. Bij het bepalen van de premie worden de volgende elementen in acht genomen:

- **Kosten pensioenopbouw**
De kosten van de jaarlijkse opbouw van ouderdoms- en nabestaandenpensioen van actieve deelnemers.
- **Arbeidsongeschiktheidsrisico**
Dit betreft de kosten van het direct laten ingaan van het bereikbaar ouderdomspensioen vanaf invalidering en het uitkeren van een overbruggingspensioen tussen de datum van arbeidsongeschiktheid en de pensioenleeftijd.
- **Kosten van overlijden in actieve dienst**
Dit betreft de kosten van het direct laten ingaan van het bereikbaar nabestaandenpensioen vanaf overlijden van de deelnemer.
- **Opslag voor administratiekosten in het lopende boekjaar**
Deze kostenopslag wordt gebaseerd op de verwachte administratiekosten in het lopende boekjaar onder aftrek van de excasso-kosten die in het boekjaar vrijvallen uit de voorziening voor toekomstige administratiekosten.
- **Opslag voor toekomstige administratiekosten**
Deze kostenopslag betreft de excasso-opslag, die dient voor de opbouw van de voorziening voor toekomstige administratiekosten die in de voorziening pensioenverplichting (VPV) is opgenomen.
- **Solvabiliteitsopslag**
Naast de opbouw dient er een solvabiliteitsopslag op de premie te worden gelegd in verband met het door de CBA vereiste weerstandsvermogen¹⁷.

---

¹⁷ Bijvoorbeeld: Stel dat het weerstandsvermogen in de strategische mix 10% van de waarde van de beleggingen bedraagt, dan bedraagt de solvabiliteitsopslag $10\% / (1 - 10\%) = 11,1\%$

Aan de berekening van de actuariel benodigde premie liggen dezelfde actuariële grondslagen en veronderstellingen ten grondslag als aan de VPV.

In de premie is geen element opgenomen om de jaarlijkse voorwaardelijke indexatie te financieren. Dit betekent dat indexatie bekostigd dient te worden uit overrente, oftewel rendementen die hoger zijn dan de gemiddelde rekenrente van het NPR 2014 (het met de VPV gewogen gemiddelde van 4% voor geïndexeerde aanspraken en 4,5% voor niet-geïndexeerde aanspraken).

In het reglement is vastgelegd dat de kostendeekkende premie maximaal 25% van de som van de in het betreffende jaar vastgestelde en de in de pensioenberekening in aanmerking genomen pensioengevende salarissen zal bedragen. Indien de pensioenpremie met betrekking tot enig kalenderjaar hoger ligt dan dit maximum kan APFA de toekomstige pensioenopbouw verlagen.

Er is met het Land Aruba en met de overige werkgevers overeengekomen dat er geen herstellpremie wordt betaald bovenop de kostendeekkende premie. In de (pensioen- en) financieringsovereenkomsten is een procedure opgenomen die wordt gevolgd indien APFA op basis van toekomstige financiële ontwikkelingen voorziet dat niet tijdig aan de solvabiliteitsvereisten van de Centrale Bank van Aruba zal worden voldaan. Vertegenwoordigers van werkgevers en werknemers dienen in dat geval met elkaar te overleggen hoe het tekort wordt opgevangen. Het is mogelijk dat in een dergelijk overleg wordt afgesproken dat er voor toekomstige jaren wel een herstellpremie wordt betaald.

8.2. Deelnemersbijdrage

De deelnemers zijn per jaar een eigen bijdrage in de kosten van de pensioenregeling verschuldigd. Stichting Algemeen Pensioenfonds Aruba bepaalt op grond van het beleid in dit hoofdstuk jaarlijks de door werkgevers en werknemers gezamenlijk verschuldigde premie. De vertegenwoordigers van werkgevers en werknemers stellen de hoogte van de deelnemersbijdrage vast uitgedrukt in een percentage van de pensioengrondslag.

8.3 Bijdrage werkgever

De bijdrage van de werkgever is gelijk aan de totale premie onder aftrek van de deelnemersbijdrage die de betreffende werkgever is overeengekomen met de werknemers.

9. Indexatiebeleid

Indexatie is in het NPR 2014 voorwaardelijk. Dit betekent dat het streven is om de opgebouwde pensioenaanspraken en ingegane pensioenen van actieven en inactieven jaarlijks te indexeren, maar dat de feitelijke toekenning van indexaties alleen mogelijk is indien en voor zover de middelen het toelaten. APFA bepaalt of en in hoeverre er indexatie wordt toegekend.

- De door de deelnemers opgebouwde pensioenaanspraken kunnen jaarlijks worden verhoogd met maximaal de stijging van het voortschrijdend vijfjarig gemiddelde van de prijsindex, zoals gepubliceerd door het CBS Aruba en dienen met minimaal hetzelfde percentage te worden verhoogd als de premievrije en ingegane pensioenen van gewezen deelnemers en pensioengerechtigden.
- De premievrije aanspraken en ingegane pensioenen van gewezen deelnemers en pensioengerechtigden kunnen jaarlijks worden verhoogd met maximaal de helft van de stijging van het voortschrijdend vijfjarig gemiddelde van de prijsindex, zoals gepubliceerd door het CBS Aruba.

Jaarlijks beziet APFA of de financiële positie van het NPR 2014 toereikend is om de pensioenen van actieven en inactieven te indexeren. Het bestuur heeft voor de jaarlijkse indexatiebeslissing onderstaande richtlijn opgesteld. Uitgangspunt van deze richtlijn is dat de vereisten die de CBA hanteert in het solvabiliteitstoezicht leidend zijn bij de beoordeling of de financiële positie van het NPR 2014 het toekennen van voorwaardelijke indexatie toelaat.

De richtlijn voor voorwaardelijke indexatieverlening is in onderstaande tabel opgenomen.

Indexatietabel (NPR 2014)	
Financiële positie	Indexatie actieven resp. inactieven
Bruto-dekkingsgraad < 100%	Geen indexatie
Bruto-dekkingsgraad > 100% & Netto-dekkingsgraad < 105%	Gedeeltelijke indexatie; exponentiele interpolatie op basis van de dekkingsgraad tussen geen en volledige indexatie
Netto-dekkingsgraad > 105%	Volledige indexatie (100% van voortschrijdend vijfjarig gemiddelde van de prijsindex c.q. halve prijsindex)

De per 31 december 2010 onder de PVL toegekende pensioenaanspraken van inactieven zijn ongewijzigd ingebracht in het NPR 2011 en ook ongewijzigd ingebracht in het NPR 2014. Op deze pensioenaanspraken is geen indexatiemogelijkheid van toepassing. Indien APFA eerder

op grond van artikel 41 van het pensioenreglement een verlaging van opgebouwde en ingegane pensioenen heeft doorgevoerd, zal APFA in beginsel eerst deze verlaging ongedaan maken voordat er indexatie wordt toegekend.

Voor een nadere beschrijving van de indexatiemethodiek wordt naar het Indexatiebeleid d.d. 20 september 2017 verwezen.

10. Kortingsbeleid

Op grond van artikel 41 van het pensioenreglement kan APFA overgaan tot het verlagen van opgebouwde en ingegane pensioenen en/of het verlagen van toekomstige pensioenopbouw indien de financiële positie van het NPR 2014 ontoereikend is. APFA zal hiertoe overgaan indien elk ander beschikbaar sturingsmiddel reeds is ingezet en indien is gebleken dat de dekkingsgraad desondanks naar verwachting niet tijdig zal herstellen. Specifiek geldt dat werkgevers en werknemers eerst in de gelegenheid gesteld zullen worden om afspraken te maken over een oplossing voor het tekort. Bij de beoordeling of er sprake is van tijdig herstel van de dekkingsgraad gaat APFA in beginsel uit van de door de CBA geformuleerde hersteltermijnen en dekkingsgraad-vereisten: Herstel tot een netto-dekkingsgraad van 100% binnen 15 jaar en herstel tot een bruto-dekkingsgraad van 100% binnen 5 jaar.

Indien de dekkingsgraad na het toepassen van artikel 41 (deels) is hersteld, kan APFA besluiten een eerder toegepaste korting (deels) ongedaan te maken. Verlagen die langer dan 10 jaar geleden zijn toegepast blijven hierbij buiten beschouwing. Voor de besluitvorming of en in hoeverre een eerder toegepaste korting ongedaan gemaakt wordt, hanteert APFA in beginsel dezelfde richtlijn als is opgenomen in de tabel voor voorwaardelijke indexatieverlening: Een eerder toegepaste korting wordt ongedaan gemaakt voor zo ver er financiële ruimte zou zijn geweest voor voorwaardelijke indexatieverlening indien er geen sprake was geweest van herstel van een korting.

Het onderscheid tussen het herstel van een eerder doorgevoerde korting en het verlenen van voorwaardelijke indexatie is onder andere van belang omdat op de per 31 december 2010 onder de PVL toegekende pensioenaanspraken van inactieven geen indexatiemogelijkheid van toepassing is. Een verlaging van opgebouwde en ingegane pensioenen raakt deze groep echter wel, waardoor voor deze groep ook de mogelijkheid van herstel van deze verlaging dient te bestaan.

In de (pensioen- en) financieringsovereenkomsten is bepaald dat APFA eenzijdig uitvoering kan geven aan het bepaalde in artikel 41 van het pensioenreglement inzake het verlagen van opgebouwde en ingegane pensioenen en/of het verlagen van toekomstige pensioenopbouw, indien het bovengenoemde overleg tussen werkgevers en werknemers binnen drie maanden niet tot een oplossing voor het tekort leidt. Daarbij zal APFA zich houden aan de volgende uitgangspunten:

- Evenwichtige belangenbehartiging van (actieven/gewezen) deelnemers, gepensioneerden en de werkgevers, uiteraard binnen de kaders die werkgevers en werknemers voor de inhoud en financiering van het NPR 2014 zijn overeengekomen;
- De maatregelen moeten leiden tot een gestaag herstel van de dekkingsgraad gedurende de looptijd van het herstelplan. Hiermee wordt voorkomen dat maatregelen worden

uitgesteld tot het einde van de looptijd van het herstelplan. Uitstel van maatregelen zou immers het risico met zich meebrengen dat forsere ingrepen in een later stadium benodigd zouden zijn om alsnog tijdig aan de vereisten van de CBA te voldoen.

De maatregel die APFA in een dergelijk geval in beginsel zal doorvoeren betreft het in gelijke verhouding verlagen van zowel de opgebouwde pensioenen van actieven en premievrijen als de ingegane pensioenen van gepensioneerden en nabestaanden. De verlaging die zal worden doorgevoerd is gelijk aan de procentuele verlaging die op basis van het geprojecteerde herstel gedurende de resterende periode van het betreffende herstelplan doorgevoerd moet worden om op de einddatum van het betreffende herstelplan op hetzij een netto-dekkingsgraad van 100% (bij reservetekort), hetzij een bruto-dekkingsgraad van 100% (bij dekkingstekort) uit te komen. De benodigde verlaging om op de einddatum hersteld te zijn wordt daarmee gespreid over de resterende tijd tot aan de uiterlijke einddatum van het herstelplan.

Als maatregel hanteert APFA derhalve in beginsel het verlagen van opgebouwde en ingegane pensioenen in plaats van het verlagen van toekomstige pensioenopbouw. De reden hiervoor is dat het verlagen van toekomstige pensioenopbouw uitsluitend de actieve deelnemers treft, hetgeen daarom in zijn algemeenheid niet evenwichtig zal zijn. APFA zal echter altijd de evenwichtigheid van maatregelen naar de omstandigheden van het betreffende moment beoordelen.

11. Lopend herstelplan in verband met reservetekort per 1 januari 2014

Met de invoering van het NPR 2014 is de bruto-dekkingsgraad per 1 januari 2014 met terugwerkende kracht naar 100% gebracht, waardoor in het NPR 2014 geen sprake is van een dekkingstekort. De netto-dekkingsgraad kwam per 1 januari 2014 uit op 93,7%, waardoor wel sprake is van een reservetekort.

APFA heeft daarom een herstelplan opgesteld ten behoeve van de CBA om toe te lichten en vast te leggen welk beleid het pensioenfonds voert om het reservetekort in het NPR 2014 ongedaan te maken. APFA heeft bij het opstellen van het voorgenomen beleid een evenwichtige afweging gemaakt van de belangen van de actieve deelnemers, de gewezen deelnemers, de gepensioneerden en de werkgevers, uiteraard binnen de kaders die werkgevers en werknemers voor de inhoud en financiering van het NPR 2014 zijn overeengekomen.

De ingangsdatum van het herstelplan is gelijk aan het moment waarop het NPR 2014 een bruto-dekkingsgraad van 100% heeft bereikt, te weten 1 januari 2014 (met terugwerkende kracht). De CBA hanteert een periode van 15 jaar om te herstellen van het reservetekort. De uiterlijke einddatum van het herstelplan is daarom in principe 1 januari 2029. APFA heeft het herstelplan op 16 juni 2015 bij de CBA ingediend.

De herstelprojecties die in het herstelplan zijn opgenomen, tonen aan dat het premiebeleid, beleggingsbeleid en voorwaardelijk indexatiebeleid van het NPR 2014 naar verwachting zullen leiden tot herstel van het huidige reservetekort binnen 6 à 7 jaren: Dit is ruim voor de maximale einddatum van 1 januari 2029. Daarbij wordt naar verwachting een gestaag herstel gerealiseerd dat gebaseerd is op realistische inschattingen en een haalbaar beleid.

Omdat de actuariële grondslagen in het herstelplan gedurende de hele projectie constant zijn gehouden, en deze grondslagen zijn gewijzigd, is besloten om het herstelplan d.d. 16 juni 2015 te reviseren. De gereviseerde versie is op 26 september 2017 vastgesteld door de Raad van Toezicht en op 5 oktober 2017 ter beoordeling ingediend bij de CBA.

11.1 Evaluatie lopend herstelplan

Eenmaal per jaar vindt er een evaluatie plaats van het gerealiseerde herstel ten opzichte van het geprojecteerde herstel. Op basis hiervan zal het bestuur jaarlijks evalueren of de ontwikkelingen aanleiding vormen voor herziening van het in het herstelplan geformuleerde beleid of het nemen van maatregelen door APFA.

Indien uit een evaluatie blijkt dat naar verwachting niet langer per 1 januari 2029 een netto-dekkingsgraad van 100% zal worden bereikt, zal APFA werkgevers en werknemers hierover

informereren. Voordat APFA zal overgaan tot een korting zullen de werkgevers en werknemers eerst in de gelegenheid worden gesteld om nieuwe afspraken te maken over een oplossing voor het tekort.

De laatste evaluatie heeft per eind 2016 plaats gevonden. De netto-dekkingsgraad bedroeg 96,0 % en lag daarmee 0,4 %-punt boven de geprojecteerde netto-dekkingsgraad van 95,6 % conform het herstelplan. Ondanks de gewijzigde actuariële grondslagen ligt het feitelijke herstel voor op het geprojecteerd herstel en wordt verwacht dat het reservetekort nog steeds binnen de gestelde termijn van 15 jaar hersteld zal worden. Op dit moment is er dus geen aanleiding voor het nemen van maatregelen.

11.2 Einde herstelplan

Ingevolge de richtlijnen van de CBA eindigt een periode van reservetekort als sprake is van twee achtereenvolgende kwartaaleinden met een netto-dekkingsgraad boven 100%. In dat geval komt het herstelplan te vervallen. Mocht de financiële positie vervolgens terugvallen waardoor een nieuw reservetekort ontstaat, dan zal APFA binnen zes (6) maanden een nieuw herstelplan bij de CBA indienen uitgaande van het moment van het ontstaan van het nieuwe reservetekort en uitgaande van een nieuwe hersteltermijn vanaf dat moment met een looptijd van 15 jaar.

11.3 Minimale resterende hersteltermijn van vijf jaren na 1 januari 2024

Naarmate de einddatum van het herstelplan (1 januari 2029) nadert, wordt de resterende tijd om de dekkingsgraad te sturen naar een netto-dekkingsgraad van 100% steeds korter. Dit betekent dat een negatieve dekkingsgraadbeweging aan het einde van de hersteltermijn tot een grotere bijstorting of pensioenverlaging zal leiden dan aan het begin van de hersteltermijn. Indien het herstelplan na 1 januari 2024 nog van kracht is, zal APFA daarom bij de jaarlijkse evaluatie uitgaan van een resterende hersteltermijn van minimaal vijf jaren. Hierdoor zullen benodigde maatregelen om tot een netto-dekkingsgraad van 100% te komen altijd worden gespreid over minimaal vijf jaren. Dit beleid betreft een beperkte afwijking van de algemene richtlijnen van de CBA ten aanzien van herstelplannen. De CBA heeft APFA aangegeven bereid te zijn in een dergelijk geval op dat moment met APFA in nader overleg te zullen treden over het herstelplan.